

Javni zaštitnik prava

**Bratislava
2007**

Tko je javni zaštitnik prava?

Javni zaštitnik prava je nezavisni konstitucionalni organ Republike Slovačke, kojeg položaj i delokrug djelovanja regulisa Konstitucija Republike Slovačke i zakon br. 564/2001 Zb.z. o javnom zaštitniku prava u propisima nove redakcije.

Istorijski prvim javnim zaštitnikom prava u Republici Slovačkoj postao je doc. JUDr. Pavel Kandráč, CSc.

Delokrug javnog zaštitnika prava

Prema čl. 151a, odl. 1 Konstitucije Republike Slovačke javni zaštitnik prava je nezavisni organ Republike Slovačke, koji u obimu i na način koji određuje zakon, brani osnovna prava i slobode fizičkih lica i pravničkih lica u postupku ispred organa javne uprave i drugih organa javne vlasti u slučaju, ako je postupak, rešavanje ili neaktivnost u protivrječnosti sa zakonskim pravilnikom.

Obim i način, na koji javni zaštitnik prava kao nezavisni organ učestvuje u zaštiti osnovnih prava i sloboda fizičkih lica i pravničkih lica kao i pojedinosti o izboru i opozivu javnog zaštitnika prava, njegovom delokrugu, o uvjetima izvršenja njegove funkcije, o načinu pravne zaštite i o primjene prava fizičkih lica i pravničkih lica određuje zakon o javnom zaštitniku prava.

Javnom zaštitniku prava može se obratiti svako lice, koje pretpostavlja, da je tokom postupka, rešavanja ili neaktivnosti došlo do povrede (prekršaja) osnovnih prava i sloboda u protivrječnosti sa zakonskim pravilnikom ili sa principima demokratske i pravne države. Osnovna prava i slobode u zaštiti kojih javni zaštitnik prava učestvuje moguće je naći u drugoj glavi Konstitucije Republike Slovačke kao i u međunarodnim dokumentima.

Delokrug javnog zaštitnika prava se odnosi na organe javne uprave, kojim pripadaju uglavnom:

▪ **organi javne uprave**, na primer:

- ministarstva i drugi centralni organi državne uprave
- organi lokalne državne uprave - okružni i oblasni uredi, katastralni uredi,
- sud samo u slučaju organa upravljanja i uprave sudova i razloga pretpostavljajućih disciplinski prekršaj suca.

▪ **organi teritorijalne samouprave**, na primer:

- opštinsko predstavništvo/gradsko predstavništvo, načelnik/gradonačelnik
- predstavništvo više teritorijalne celine, predsednik više teritorijalne celine

▪ **pravnička i fizička lica, koja prema posebnom zakonu rešavaju o pravima i obavezama fizičkih lica i pravničkih lica na području javne uprave, ili se u prava i obaveznosti fizičkih lica i pravničkih lica u oblasti javne uprave drugačije uplitaju**, na primer:

- socijalni osiguravajući zavod, opštinski zdravstveni osiguravajući zavod, opći zdravstveni osiguravajući zavod
- državne školice - srednje i visoko školstvo, državne zdravstvene institucije i t.d.

Delokrug javnog zaštitnika prava se ne odnosi na Nacionalno veće Republike Slovačke, prezidenta Republike Slovačke, vladu Republike Slovačke, Vrhovni kontrolni ured Republike Slovačke, Ustavni sud Republike Slovačke, obaveštajnu službu, kompetencije za rešavanje istraživajućih službenih lica Policijskog korpusa, državno tužilaštvo, sudove (izuzevši organe upravljanja i uprave sudova i razloga pretpostavljajućih disciplinski prekršaj suca), činjenice operacionog i mobilizacionog karaktera.

Nadleštva javnog zaštitnika prava

Javni zaštitnik prava može:

- **ulaziti u objekte opštinske uprave** (organi opštinske uprave nisu ovlašteni zabraniti ulaz javnom zaštitniku prava u njihove prostorije, uključivši organizacione sastojke),
- **tražiti od organa javne uprave, da mu pruži potrebne protokole, dokumente, ali takodjer objašnjenja odnosno stvari, na koju se poticaj odnosi** (na temelju zahteva javnog zaštitnika prava organi opštinske uprave obavezni su mu pružiti potrebne informacije i objašnjenja, podneti mu pismeno mišljenje odnosno činjeničnih ali takodjer pravnih pitanja, istovremeno su obavezni omogućiti zaviriti u spis ili zaštitniku spis pozajmiti, izuzevši informacije i objašnjenja, za koje je država odredila obavezu šutnje, kada je službenik javne uprave ovlašten otkazati pruženje ovih spisova),
- **staviti pitanja službenicima organa javne uprave** (javni zaštitnik prava može službeniku ovih organa staviti pitanja lično, preko telefona ili elektronskim kontaktom),
- **razgovarati sa uhapšenima licama** u mestima, gde se ostvara zatvor, kazna lišenja slobode, kazne vojnika, zaštitno lečenje, zaštitno vaspitanje, lečilišno lečenje ili vaspitanje u celijama policijskog uhapšenja (niti pismeni podstrek osobe, koja je lišena lične slobode, ili osobe sa ograničenom ličnom slobodom i podstrek koji je adresiran javnom zaštitniku prava, ne podleži službenoj kontroli),
- **biti prisutan na usmenom postupku i staviti pitanja licima koja su prisutna na postupku odnosno pitanja** (javni zaštitnik prava može iskoristiti navedena ovlaštenja, ali on nije jedini učesnik postupka, znači da mu neke kompetencije ne pripadaju, na primer podnošenje popravnih sredstava, uručenje rešenja i tako dalje).

Organi javne uprave obavezni su po zahtjevu pružiti informacije i objašnjenja i omogućiti uvid u protokol ili pozajmiti mu protokol neodgodivo. Za ispunjenje (ostvaranje) ostalih obaveza zakon naredjuje rok od dvadeset dana.

Ako organ javne uprave ne udovolji molbi javnog zaštitnika prava, javni zaštitnik prava saopšti ovu činjenicu njegovom pretpostavljenom organu i ako da ga nema vladi Republike Slovačke. Pretpostavljeni organ javne uprave, ako da ga nema vlada Republike Slovačke, obavezni su javnom zaštitniku prava u roku od dvadeset dana nakon uručenja obavijesti saopštiti o poduzetim mjerama u stvari.

Ako javni zaštitnik prava smatra poduzete mjere kao nedovoljne, saopšti ovu činjenicu narodnom veću ili organu koji ono opunomoći.

Javni zaštitnik prava može podnijeti u Konstitucionalni sud Republike Slovačke predlog za početak postupka u stvarima sklada pravnih propisa prema čl. 125, odl. 1 Konstitucije Republike Slovačke ako njihovo sledeće ostvaranje može ugroziti osnovna prava ili slobode ili ljudska prava i osnovne slobode proistjecajuće iz međunarodnog sporazuma (ugovora), koji je Republika Slovačka ratificirala i koji je bio izjavljen na način određen zakonom.

Javni zaštitnik prava nije ovlašten uplitati se u sudske odluke, on ne postoji učesnikom postupka, ne može podnositi predlog za sudski postupak, nisu mu uručivana rešenja niti nema prava podnositi popravna sredstva.

Javni zaštitnik prava nije ovlašten rešavati prijepore izmedju fizičkih lica uzajamno

Javni zaštitnik nije ovlašten uplitati se u delatnost sudova u odlučivanju

Način podnošenja podstreka

Svaki ima mogućnost obratiti se javnim zaštitnikom prava:

- **pismeno (poštom, faxom, e-mailom, posredništvom elektronskog formulara)**
u adresu: Kancelarija javnog zaštitika prava
Nevádzová 5
P.O.BOX 1
820 04 Bratislava 24
fax: +421/2/48 28 72 03
e-mail: sekretariat@vop.gov.sk
office@vop.gov.sk
- **lično** u obliku protokola
 - **u sijedištu Kancelarije** javnog zaštitika prava, ulica Nevádzová br. 5 u Bratislavi - gradski deo Petržalka - svaki radni dan u vrijeme od 8.00 sati do 16.00 sati bez potrebe prethodne prijave,
 - u vrijeme uredovnih dana **u regionima Slovačke. Za prijem u regionu potrebno je prijaviti se prema kontaktnim brojevima.**

Što mora da sadrži podstrek

Iz podstreka mora da proizilazi:

- **na kakvu stvar se odnosi**
- **protiv kojeg organa javne uprave je namjenjen**
- **što traži podnosilac podstreka**

U interesima ubrzavanja razmatranja podstreka istovremeno preporučujemo predložiti **kopije** svih dokumenata kojima podnosilac podstreka raspolaže i koji dokazuju njegove tvrdnje. Ako se podstrek ne odnosi na lice, koje ga podnosi, neophodno je predložiti takodjer **pismenu suglasnost** lica za podnošenje podstreka ili **pismeno punomoćje** u stvari.

Ako podnosilac podstreka javnim zaštitnikom prava u njemu nije naveo svoje ime, prezime i adresu (pravničko lice svoj naslov i sjedište), tada se radi o **anonimnom podstreku**, koji javni zaštitnik prava ne mora da ga obavlja. Podnosilac podstreka može od javnog zaštitnika prava zatražiti **sakrivenje istovjetnosti**. U tom slučaju tokom obavljanja podstreka postupa se samo na temelju kopije podstreka, u kojoj nisu navedeni lični podaci. Ako je podnosilac podstreka zatražio sakrivenje istovjetnosti ili ako karakter podstreka ne omogućuje njegovo obavljanje bez navodjenja nekog od njegovih ličnih podataka, mora da bude o tome odmah obavješten. Istovremeno mora biti upućen o tome, šta obavljanje podstreka će biti nastavljeno samo u tom slučaju, ako u odredjeni rok dodijeli pismenu suglasnost da budu navedeni potrebni podaci o njegovom licu.

Osnovna prava i slobode uregulisane u drugoj glavi Konstitucije Republike Slovačke

Osnovna prava i slobode su garantirana na teritoriji Republike Slovačke za svih bez obzira na spol, , rasu, boj puti, jezik, veru i religiju, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, pripadnost nacionalnosti ili etničkoj grupi, imovinu, rod ili drugo društveno stanje. Nije moguće zbog ovih razloga nikoga oštećivati, pružati korist ili oduzimati korist. Stranci u Republici Slovačkoj iskorišćavaju osnovna ljudska prava i slobode, koje su garantirane ovom konstitucijom, ako nisu dodelena samo građanima.

Osnovnim pravima i slobodama, koja su regulisana u Konstituciji Republike Slovačke, pripadaju:

1. Osnovna ljudska prava i slobode (čl. 14-25)

Sposobnost svakog za prava, pravo na život, neprikosnovenost lica i njegovog privatnog života, zabrana mučenja, žestokog, nečovečnog , ponižavajućeg postupka ili kazne, lična sloboda, zabrana prinudnog rada ili usluga, pravo na sačuvanje ljudskog dostojanstva, lične časti, dobrog glasa i na zaštitu imena, na zaštitu od neovlaštenog mešanja u porodični i lični život, zaštita od neovlaštenog skupljanja, publikovanja ili druge zloupotrebe podataka o svojom licu, pravo posedovati imovinu, neprikosnovenost stana, tajnost pisma, tajna uručenih saopštenja, drugih dokumenata, zaštita ličnih podataka, sloboda kretanja i boravka, zabrana oteranja svog građanina, sloboda mišljenja, savesti, religijske veroispovesti, pravo menjati religijsku veroispovest i veru, javno izražavati svoje mišljenje, religiju, veru, učestvovati u obredima, obučavanju religije, organizacija crkvi, **vojna obaveza, vojni rok** - nije moguće nikoga primoravati izvršavati vojni rok, ako je ovo u protivorečnosti sa njegovom savešću ili religijskom veroispovešću.

2. Politička prava (čl. 26-32)

Sloboda izraza i pravo na informacije, pravo izražavati svoja mišljenja, izdavanje štampe, **zabrana cenzure**, **obaveza organa javne vlasti obaveštavati o svojoj delatnosti**, **pravo na peticije** - pravo obraćati se državnim organima i organima teritorijalne samouprave sa molbama, predlozima i žalbama, zabrana izazivanja prekršavati osnovne prava i osnovne slobode, zabrana mešavanja peticijom u nezavisnost sudova, **pravo mirno se sakupljati**, skup nije moguće uvjetovati dozvolom organa javne uprave, **pravo slobodno se skupljati** u zajednicama, društvima, osnivati političke partije i pokrete, **pravo**

gradjana sudjelovati u upravi javnih stvari ravno ili posredištvom svojih predstavnika (biračko pravo), **pravo gradjana pružati otpor** protiv svakog tko će uklanjati demokratsko uređenje osnovnih ljudskih prava i sloboda navedenih u Konstituciji Republike Slovačke pod uvjetom da je sprečena delatnost ustavnih organa i delotvorno korišćenje zakonskih sredstava.

3. Prava nacionalnih manjina i etničkih grupa (čl. 33-34)

Gradjani činjeći u Republike Slovačke nacionalne manjine ili etičke grupe imaju pravo:

- na **svestrani razvitak**, uglavnom razvijati sopstvenu kulturu, širiti i primati informacije u materinskom jeziku, sakupljati se u nacionalnim udruženjama, osnivati i održavati prosvetne i kulturne institucije,
- pravo na **obrazovanje u materinskom jeziku**,
- **upotrebljavati njihov jezik u administrativnom općenju**,
- **učestvovati u rešavanju stvari odnosno nacionalnih manjina i etničkih grupa**,

Pripadnost bilo kojoj manjini ili etničkoj grupi nikoga ne može oštećivati!

Izvršenjem navedenih prava ne može da dodje do **ugroženja suvereniteta i teritorijalne potpunosti Republike Slovačke i do diskriminacije njegovog ostalog stanovništva**.

4. Ekonomska, socijalna i kulturna prava (čl. 35-43)

Pravo slobodnog izbora zanimanja, spremanja za njega, pravo **preduzimati, ostvarati drugu zaradnu delatnost, pravo gradjana na posao** i odgovarajuće materijalno obezbedjenje tih gradjana koji ne svojom krivicom ne mogu ovo pravo ostvarati, **na pravedne radne uslove**, na primer pravo na novčanu nagradu za izvršeni rad, zaštitu od samovolnog otpušćenja sa posla i diskriminacijom, pravo na odmor posle rada, godišnji odmor, kolektivne pregovore, zaštitu bezbednosti i zdravlja tokom rada, **pravo slobodno se sakupljati** sa drugima za zaštitu svojih ekonomskih i socijalnih interesa (osnivanje i delatnost sindikalnih organizacija), pravo na obustavu rada (štrajk), **pravo na povećanu zaštitu tokom rada i posebne radne uslove** (žene, malodobni, lica sa pogodjenim zdravljem), **pravo na odgovarajuće materijalno obezbedjenje** u starosti, u slučaju nesposobnosti za rad i u slučaju gubljenja hranitelja, pomoć u materijalnoj nestašici, **pravo na zaštitu zdravlja**, besplatnu zdravstvenu zaštitu na temelju zdravstvenog osiguranja, pravo na zdravstvena pomagala (pomoćna sredstva) pod uslovima određenima zakonom, **zaštita braka, roditeljstva, porodice, posebna briga o trudnima ženama, roditeljsko vaspitanje i skrb, pravo na obrazovanje, sloboda naučnog istraživanja i umetnosti**.

5. Pravo na zaštitu životne sredine i kulturnog nasledja (čl. 44-45)

Pravo na povoljnu životnu sredinu, pravo na blagovremene i potpune informacije o stanju životne sredine i o razlozima i posledicama ovog stanja.

6. Pravo na sudsku i drugu zakonsku zaštitu (čl. 46-50)

Pravima na sudsku i drugu zakonsku zaštitu pripadaju, na primer: pravo **tražiti svoje pravo** u nezavisnom i nepristranom sudu u postupku određenom prema zakonu, pravo **obratiti se sudu u stvari razmatranja rešenja organa javne uprave, pravo na naknadu štete** izazvane nezakonitim rešenjem suda, drugog državnog organa ili organa javne uprave ili nepravilnim službenim postupkom, pravo **otkazati podneti izjavu**, ako njom može pričiniti opasnost kaznenog gonjenja sebi ili blizkom licu, **pravo na pravnu pomoć u**

postupku u sudovima, drugim državnim organima ili organima javne uprave od početka postupka pod uvetima određenima zakonom, **pravo na tumača, neotudjivost zakonitom sucu, pravo na javno razmatranje stvari bez suvišnog otezanja, pravo izraziti se svim ostvaranim dokazima, pravo da se taj tko je gonjen smatra kao nevin, dok sud ne izreče pravosnažnom presudom njegovu krivicu, pravo okrivljenog da mu će biti pruženo vreme i mogućnost za spremanje odbrane a da se može braniti sam ili posredništvom branilca (pravo na odbranu) pravo okrivljenog otkazati izjavu.**

7. Pravo na azil za stranaca gonjenim za upotrebljavanje političkih prava i sloboda. Azil je moguće otkazati tome, ko je delovao u protivrečnosti sa ljudskim pravima i slobodama.

Najčešća pitanja i idgovori

1. Što znači da javni zaštitnik prava brani samo "osnovna prava i slobode" i šta ih regulisa?

Osnovna prava i slobode - ovo je posebna kategorija osobito važnih subjektivnih prava. Ova prava su karakteristična time, šta se radi o pravima, koja nije moguće **odnijeti niti otudjiti, ukinuti niti zastarjeti**. Nikoga nije moguće lišiti ovih prava (na pr. zakonom) i nitko ne može da se ovih prava liši sam (napr. odreći se ovih prava). Radi se o pravima, koja za pojedinca nisu postala zbog toga, šta ih sadrže pravne norme, ali upravo obrnuto, **za pojedinca proistiću iz njegovog položaja**. Osnovna prava i slobode regulisane su u drugoj glavi Konstitucije Republike Slovačke i u međunarodnim sporazumima i ugovorima (na primjer Ugovor o pravima deteta, Opća deklaracija ljudskih prava i druge.).

2. Tko su "organi javne uprave"?

Organima javne uprave potrebno je smatrati:

- **organe javne uprave** (na pr. ministarstva, centralne organe državne uprave, okružne urede, oblasne urede...);
- **organe lokalne samouprave** (na pr. načelnik sela, gradonačelnik, predsjednik autonomne teritorijalne cjeline, opštinsko zastupništvo...);
- **fizička i pravnička lica, koja prema posebnom zakonu rešavaju o pravima i obavezama u području javne uprave ili koja se u prava i obaveze fizičkih lica i pravničkih na drugi način uplitaju** (na pr. zavod za socijalno osiguranje, zavod za zdravstveno osiguranje);

3. Šta mora da proistiće iz podstreka podnesenom javnim zaštitnikom prava

Iz podstreka mora da proizilazi, **na kakvu stvar se odnosi, protiv kojeg organa** javne uprave je namjenjen i **što traži podnosilac podstreka**. U interesima ubrzanja razmatranja podstreka istovremeno preporučujemo predložiti **kopije** svih dokumenata kojima podnosilac podstreka raspolaže i koji dokazuju njegove tvrdnje. Ako se podstrek ne odnosi na lice, koje ga podnosi, neophodno je predložiti takodjer **pismenu suglasnost** lica za podnošenje podstreka ili **pismeno punomoćje** u stvari.

4. Da li moram u podstreku navesti svoje ime i prezime?

Za redovno obavljenje stvari preporučujemo da podnosilac podstreka navodi u njemu svoje lične podatke. Podstrek u kojem podnosilac ne navodi svoje ime, prezime, adresu (pravničko lice naslov i sjedište) smatra se anonimnim podstrekom. Anonimne podstreke javni zaštitnik prava ne mora da ih obavlja. Ako se podnosilac podstreka pribojava oglasenja svoje

istovetnosti može javnog zaštitnika tražiti da ju sakrije. U tom slučaju podstrek će biti obavljen samo na temelju kopije podstreka u kojoj podaci nisu navedeni. Ako je podnosilac tražio sakrivenost svoje istovetnosti, ali karakter podstreka ne omogućuje njegovo obavljanje bez navodjenja nekog od ličnih podataka, javni zaštitnik prava neodloživo saopšti ove činjenice podnosiocu podstreka i istovremeno ga upozori da obavljanje će se nastavljati samo u slučaju pruženja pismene suglasnosti podnosioca sa navodjenjem potrebnog podatka. Anonimne podstreke, znači podstreke u kojima podnosilac ne navede svoje ime, prezime i adresu (pravničko lice, naslov i sedište) javni zaštitnik prava ne mora obavljati.

5. Da li obavi javni zaštitnik prava takodjer podstrek koji ne sadrži sve potrebne podatke?

Ako podstrek ne sadrži potrebne podatke ili na temelju podnetih podataka nije moguće tačno ustanoviti na koju stvar se odnosi, tako javni zaštitnik prava neodloživo izazve podnosioca podstreka da dopuni potrebne podatke. U slučaju ako podnosilac podstreka ne dopuni potrebne podatke za dopunjenje podstreka u odredjenom roku, koji mora biti najmanje od sedam dana, javni zaštitnik prava podstrek skloni. Javni zaštitnik prava saopšti ove činjenice podnosiocu podstreka.

6. Mogu li podneti podstrek elektronskom poštom?

Podstrek javnim zaštitnikom prava moguće je podnositi pismeno, usmeno, usmeno u protokol, telegrafski, telefaxom ili elektronskom poštom.

7. Ima li negdje neki dostupan formular za podnošenje podstreka javnim zaštitnikom prava?

O detaljima podnošenja podstreka javnim zaštitnikom prava Kancelarija (ured, kabinet) javnog zaštitnika prava informira u svojim obavještajnim materijalima u prostorijama kancelarije u Bratislavi, ulica Nevädzová br. 5 i na internetskoj stranici www.vop.gov.sk, gdje su objavljeni takodjer formulari za podnošenje podstreka, koje je moguće ispuniti i poslati posredništvom interneta javnim zaštitnikom prava. Prevod obavještajnih materijala i formulara objavljen je i na jezicima nacionalnih manjina s prebivalištem u Slovačkoj, odnosno kojih bile su ratificirane odredbe Ugovora br. 588/2001 Zb. Evropske charte ili manjinskih jezika. Prevod ovih materijala bio je izvršen na jezike: bugarski, češki, hrvatski, mađarski, njemački, poljski, romski, rusinski i ukrajinski. Osim navedenih jezika informacije o delatnosti i delokrugu javnog zaštitnika prava dostupne su i u jeziku engleskom, francuskom, španskom, ruskom i arapskom.

8. Da li možem u kontaktu sa javnim zaštitnikom prava upotrebljavati svoj materinski jezik?

Zakon o javnom zaštitniku prava omogućava fizička lica da u ličnim kontaktima sa javnim zaštitnikom prava upotrebljavaju svoj materinski jezik. Troškove za tumačenje plaća država.

9. Da li je moguće uzeti unatrag - tako kao i tužbu?

Da. S gledišta procesa tome ništa ne smeta. Podnosilac može učiniti ovo tokom obavljanja javnim zaštitnikom prava. Postupak kod javnog zaštitnika prava u tom slučaju sa obzirom na način, koji određuje zakon za obavljanje podstreka, će biti završen, znači podstrek će biti sklonjen.

10. Da li je moguće da me u postupku ispred javnog zaštitnika prava zamenjava drugo lice?

Da, u interesima sačuvanja zaštite ličnih podataka ovo je umjestno izričito uz podnošenje podstreka - pismeno, usmeno ili usmeno u protokol. Nije potrebno punomoćje ovjereno javnim bilježnikom, jer javnim zaštitnikom prava može se obratiti svako lice, koje pretpostavlja, da je tokom postupka, rešavanja ili neaktivnosti došlo do povrede (prekršaja) osnovnih prava i sloboda.

11. Kako brzo će biti obavljen moj podstrek u slučaju, ako se obratim sa njim javnom zaštitniku prava? Jesu li za javnog zaštitnika prava određene neke termine za obavljenje?

Iz zakona o javnom zaštitniku prava ne proistiće za javnog zaštitnika prava termin za obavljenje ovih podstreka. Podstreci se obavljaju po redu njihova uručenja. Brzina obavljenja zavisi od njihove količine i značaja. Brzina obavljenja ovisi o količini i složenosti stvari.

12. Da li je javni zaštitnik prava obavezan informirati mene tokom postupka o obavljenju podstreka? Da li dobijem od javnog zaštitnika prava neki pismeni odgovor?

Neposredno posle uručenja podstreka u Kancelariju javnog zaštitnika prava poslaćemo podnosiocu podstreka vest o uručenju podstreka, koja sadrži dodeleni broj postupka za slučaj sledeće komunikacije sa podnosiocem, odnosno eventualnih dopunjenja podstreka. Ako podstrek ispunjava sve zakonske uslove i pretpostavke za obavljenje, javni zaštitnik prava saopšti podnosiocu podstreka da ga primio za obavljenje. Tokom razmatranja podstreka javni zaštitnik prava ne obaveštava posebno podnosioca. O rezultatima i zaključku razmatranja javni zaštitnik prava svagda pismeno obaveštava podnosioca.

13. Da li može javni zaštitnik prava pružati fizičkim licima ili pravničkim licima objašnjenja opštih obaveznih pravnih propisa, njihovih odredba?

Delokrugu javnog zaštitnika prava ne pripada pružanje obaveznog pravnog gledišta ili objašnjenja opštih obaveznih pravnih propisa fizičkim licima ili pravničkim licima.

14. Da li je javni zaštitnik prava obavezan pokazati inicijativu za promenu pravnog propisa?

Javni zaštitnik prava nema prava zakonodavne inicijative. Prema zakonu o javnom zaštitniku prava u slučaju ako tokom obavljenja podstreka javni zaštitnik prava otkrije činjenice svedočeće o tome, šta zakon, drugi opšti obavezni pravni propis ili unutarnji propis, koji je izdao organ javne i opštinske uprave, prekrši osnovna prava i slobode fizičkih i pravničkih lica, može podneti podstrek za promenu ili zatvorenje nadležnog organa.

15. Da li se mogu obratiti javnom zaštitniku prava sa svojim podstrekom ako je nakon prestupa mojih osnovnih prava isteklo više nego deset godina? Da li je javni zaštitnik prava obavezan primiti takav podstrek za obavljenje?

Prema zakonu br. 564/2004 Zb. z. o javnom zaštitniku prava može javni zaštitnik prava podstrek odložiti u slučaju, ako je nakon poduzete mere ili događaja, na koji se podstrek odnosi, isteklo u dan uručenja podstreka više nego tri godine.

16. Da li se posebno plaća za postupak kod javnog zaštitnika prava?

Ne. Delatnost javnog zaštitnika prava je za podnosioca podstreka besplatna.

17. Da li je moguće podneti žalbu protiv odluke javnog zaštitnika prava? Na primer Evropskom zaštitniku prava?

Javni zaštitnik prava ne raspolaga nadležnošću za odlučivanje. On samo obavesti podnosioca podstreka nakon razmatranja ovog podstreka o načinu njegova obavljenja. Javni zaštitnik prava ne potpada pretpostavljenom organu, u koji mogao bi neko u slučaju nezadovoljstva sa načinom obavljenja njegovog podstreka kod javnog zaštitnika prava podneti žalbu. Niti Evropski zaštitnik prava nije ovlašćen razmatrati prethodne odluke regionalnih zaštitnika prava. Njegov delokrug se odnosi isključivo na istraživanje žalba odnosećih se na pogrešan postupak i institucije i organe Evropskog saveza.

18. Da li je neophodno obrađivati se javnom zaštitniku prava pre podneska žalbe u Evropski sud za ljudska prava u Strasburgu?

Ne. Evropski sud za ljudska prava u Strasburgu ne traži da se podnosilac žalbe u okviru iscrpljenja svih unutrašnjih sredstava za ispravljenja stvari obraća takodje javnom zaštitniku prava. Institut javnog zaštitnika prava Sud u svom pravosuđu zbog odsutnosti rešavajućeg nadležstva ne smatra kao efikasno sredstvo poboljšanja prema članku 13. Ugovora o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

19. Da li može kaznenu prijavu, koju razmatra nadležni organ Policijskog korpusa, razmatrati takodje javni zaštitnik prava?

Delokrug javnog zaštitnika prava ne odnosi se osim drugih na pravo primati rešenja istražnika Policijskog korpusa, državno tužilaštvo i sudove, izuzevši organe uprave sudova i razloga pretpostavljajućih disciplinski prekršaj suca.

20. Nadležni organ odrekao mi je upis nekretnine u predlog Registra obnovljene evidencije zemljišta (ROEZ). Prema tome podneo sam prigovore o kojim je bilo primljeno rešenje u moju štetu. Mogu li se u stvari popravke ovog stanja obratiti javnim zaštitnikom prava?

Navedena je problematika uregulisana u zakonu br. 180/1985 Zb. o nekim mjerama za uređenje vlasništva zemljišta u propisima nove redakcije. Prema odredbama ovog zakona rešenje o prigovorima mora razmatrati sud. Javni zaštitnik prava ne disponira pravom primati rešenja, zastupati učesnike u postupku ispred suda niti podnositi imenom učesnika postupka (sudionika) predloge ili popravna sredstva. Takav postupak izazvao bi je prekršaj nezavisnosti sudske vlasti koju garantira konstitucija, šta bilo bi u suprotnosti sa principima konstitucionalnosti.

21. Postupak u stvari uredjenja nasljedstva pokojne majke ostvara se od veljače 1995g. i još nije bio završen pravosnažnom presudom. Da li se mogu obratiti javnim zaštitnikom prava u slučaju ako pretpostavljam da se radi o suvišnom odugovlačenju u sudskom pretresu?

Rešavanje suvišnog odugovlačenja u sudskom pretresu pripada delokrugu javnog zaštitnika prava. Ako će podnosilac podstreka tražiti zaštitu svojih prava posredništvom javnog zaštitnika prava, potrebno je da u svom podstreku navede oznaku protokola pod kojom se pretres vodi, da navede sud u kojem se pretres ostvara i kada je sud izvršio zadnju operaciju u predmetnoj stvari. Istovremeno je potrebno predložiti kopije dokumenta dokazivajućih tvrdnje. Ali u vezi sa ovim potrebno je upozoriti da javni zaštitnik prava nema prava uplitati se i delatnost i rešavanje sudova, uplitati se u sudski pretres, zamenjavati sudionike u sudskom pretresu niti

podnositi imenom sudionika predloge ili mjere za popravku. Takav postupak izazvao bi je prekršaj nezavisnosti sudske vlasti garantirane Konstitucijom Republike Slovačke i bio bi je u protivrječnosti sa principima konstitucionalnosti.

22. Pišu Vama imenom mnogih tisuća gradjana RS koji su se lišili uštede - da su investirali u finansijska i lizingova društva. Da li može javni zaštitnik prava pružiti pomoć da nama će biti naš novac vraćen?

Navedena finansijska društva su pravnička lica koja se registrišu u Trgovački registar. Delokrug i prava javnog zaštitnika prava ne odnosi se na navedena društva, zato takav podstrek mora biti sklonjen.

23. Nedavno su kod mene pronašli alergiju od pčelinjeg otrova. Imam mali vrtić u koji ne mogu niti sjesti. Bojam se. Naš komšija ima kod naše ograde dvanaest pčelinjih košnica. Kada sam mu rekla da pčele dade drugamo rekao mi je da na svom zemlištu može da radi sve šta hoće. Molim Vas, pružite mi pomoć.

Ako netko pretpostavlja, da ga komšija suviše uznemirava ili bitno ugrožava ostvarenju njegovih prava, ima mogućnost prema odredbama Gradjanskog pravilnika obratiti se nadležnom sudu, koji je ovlašten primati rešenja u ovoj stvari. Javni zaštitnik prava nije ovlašten uplitati se u odnose između fizičkih lica.

24. Da li može javni zaštitnik prava razmatrati postupak i rešavanje oblasnog suda i oblasnog državnog tužilaštva?

Delokrug javnog zaštitnika prava prema zakonskim odredbama ne odnosi se, osim drugih, na državno tužilaštvo i na sudove, izuzevši organe uprave i upravljanja sudova i razloga pretpostavljajućih disciplinski prekršaj suca. Javni zaštitnik prava ne može se uplitati u delatnost i rešavanje državnog tužilaštva i sudova, nije ovlašten ulaziti u sudski pretres niti na nikakav način razmatrati primljena rešenja sudova, niti ih revidirati (provjeravati). Javni zaštitnik prava ne disponira takodjer nikakvima sredstvima, kojima mogao bi ukidati, mijenjati ili sopstvenima rešenjima zamenjavati rešenja sudova ili državnog tužilaštva.

Ogled delatnosti javnog zaštitnika prava

Javni zaštitnik prava pomogao je rešiti:

I. prema državnoj javnoj upravi

▪ suviše otezanje:

a) u nekoliko sudkim postupcima, na primer:

- 16-godišnje otezanje u postupku za odredjenje izdržavanja za malod. dete,
- 15-godišnje otezanje u postupku za uredjenje svojine supružnika bez učešća u nasledstvu,
- 13-godišnje otezanje u postupku o nasledstvu,
- 7-godišnji **postupak u stvari povjerenja** 14-godišnje **djevojke sa teškom zdravstvenom ozljedom u vaspitanje oca** poslije razvoda braka;

- 6-godišnje otezanje u postupku odnosećem se na regulisanje kontakta sa malodobnom decom,
- slučaj kada **nije bila sastavljena i dostavljena presuda** za vrijeme 2 godine nakon njenog donošenja, i unatoč zaključku Konstitucionalnog suda Republike Slovačke, koji konstatirao je suvišno odugovlačenje u postupku i koji je dodijelio podnosiocu žalbe novčanu naknadu za štetu u iznosu od 150 000,- slovačkih krona;
- **kaznena prijava** protiv vozača, koja prije pet godina u prometnoj (saobraćajnoj) nezgodi ubila je kćer podnosioca podstreka,
- 3-godišnje otezanje u postupku u stvari odredjenja očinstva malodobnog,
- 2-godišnje otezanje u krivičnom postupku u stvari zatvora, kada sudovi rešavali su svoju lokalnu nadležnost,

b) drugih organa državne uprave kao sudova, na primer:

- 16- mjesecni postupak ministarstva u stvari zahtjeva podnosioca podstreka odnosno novčane naknade (odštete) za oštećeno lice od nasilnog krivičnog djela;
 - 8-mjesecni postupak u stvari obavljenja djelomične invalidske mirovine;
 - suvišno odugovlačenje u postupku o skrbničkoj usluzi izazvano načelnikom sela iz razloga neznanja nadležnih pravnih propisa. Načelnik sela više nego godinu dana nije izdao rešenje u stvari;
 - postupak oblasnog školskog ureda koji je počeo obavljati peticiju građana samo poslje 10 mjeseca baš i to na temelju izazova (apela) javnog zaštitika prava kao česta suvišna odugovlačenja u postupku uprave katastra... kao i zavoda za zapošljavanje, socijalnih stvari i porodice u vezi sa dodijeljenjem novčanog doprinosa za kompenzaciju teške zdravstvene ozljede.
- **prekršaj prava na zaštitu zdravlja i besplatno zdravstveno staranje** na temelju zdravstvenog osiguranja i prava na zdravstvena pomagala u slučajevima smještanja osuđenog počinitelja krivičnog dela - nepušača između pušača u kaznionici za izvršavanje kazne lišavanja slobode, u slučaju neovlaštenog iziskivanja zaostalog plaćanja zavodom za zdravstveno osiguranje od invalidnog lica, u kojeg nije postalo pravo na invalidsku mirovinu kao i neovlašteni obračun iznosa za pružanje zdravstvene brige u zdravstvenoj ustanovi (instituciji).

II. prema teritorijalnoj samoupravi

- u više slučajevima ubrzio je gradjevinski postupak;
- uz podstrek javnog zaštitika prava bili su uklonjene nepravilne postupke organa opštine u prijave građana za stalno prebivalište;
- uz podstrek javnog zaštitnika prava bila je uklonjena opšta obavezna odredba opštine koja je bila izdana u protivrječnosti sa važećim pravnim uregulisanjem u Republici Slovačkoj;
- u više slučajevima bile su pružene informacije prema zakonu o slobodnom pristupu informacijama samo na temelju intervencije javnog zaštitnika prava;

- javni zaštitnik prava dokazao je prekršaj prava na razmatranje stvari bez suvišnog odugovlačenja u postupku organa samoupravne oblasti u vezi sa obavljanjem žalbe građanina;
- uz podstrek javnog zaštitnika prava bio je zaustavljen postupak o prekršaju koji je vodila opština u protivrječnosti sa zakonom;
- javni zaštitnik prava pronašao je prijestup obaveze određene zakonom. Ovaj prijestup načinila je načelnica sela u stvari zatvorenja dječijeg vrtića i javni zaštitnik prava predao je stvar nadležnom državnom tužilaštvu.

III. U ODNOSU NA PRAVNIČKA I FIZIČKA LICA, KOJA PREMA OSOBITOM ZAKONU RJEŠAVAJU O PRAVIMA I OBAVEZAMA FIZIČKIH LICA I PRAVNIČKIH LICA U PODRUČJU JAVNE UPRAVE, ILI KOJA SE U PRAVA I OBAVEZE FIZIČKIH LICA I PRAVNIČKIH LICA DRUGAČIJE UPLITAJU

- suvišno otezanje u postupku Zavoda socijalnog osiguranja - centra – uz odličivanje o pravima na novčani doprinos od mirovinskog osiguranja,
- upotrebljenje prava na obrazovanje u vezi sa postupkom odnosno primanja na studiranje u osmogodišnje gimnazije,
- prestup prava na odgovarajuće materijalno obezbedjenje u starosti i u slučaju nesposobnosti za rad i gubljenja hranitelja sa strane Zavod socijalnog osiguranja - centra u vezi sa nepravilnim razmatranjem stvarnog stanja stvari i sa sledećim odbacivanjem prava na udovačku mirovinu kao i u slučaju naovlaštenog plaćanja invalidske mirovine

Gdje i ako možete dobiti informacije o javnom zaštitniku prava?

Na **internetskoj stranici** javnog zaštitnika prava www.vop.gov.sk, gdje su objavljeni takodjer formulari za podnošenje podstreka, koje je moguće ispuniti i poslati posredništvom interneta javnom zaštitniku prava. Prevod obavještajnih materijala i formulara objavljen je i na jezicima nacionalnih manjina s prebivalištem u Slovačkoj, odnosno kojih bile su ratificirane odredbe Ugovora br. 588/2001 Zb. Evropske charte ili manjinskih jezika. Prevod ovih materijala bio je izvršen na jezike: **bugarski, češki, hrvatski, mađarski, njemački, poljski, romski, rusinski i ukrajinski.**

Osim navedenih jezika informacije o delatnosti i delokrugu javnog zaštitnika prava dostupne su i u **jeziku engleskom, francuskom, španskom, ruskom i arapskom.**

Informacije o delokrugu delatnosti javnog zaštitnika prava možete dobiti u **sjedištu Kancelarije** javnog zaštitnika prava.

Adresa:

Kancelarija javnog zaštitnika prava

Nevädzová 5

P.O.BOX 1, 820 04 Bratislava 24

tel. br.: 02/48287401, 02/43634906

fax: 02/48287401

e-mail: sekretariat@vop.gov.sk

Kancelariju javnog zaštitnika prava možete lično posjetiti na ulici Nevädzovoj, br. 5 u Bratislavi - gradski deo Ružinov - svaki radni dan u vrijeme od 8.00 sati do 16.00 sati bez potrebe prethodne prijave. Prijem podnosilaca podstreka ostvara se i u uredovne dane u **regionama Slovačke**. Za prijem u regionu potrebno je prijaviti se prema kontaktnim brojevima Kancelarije javnog zaštitnika prava.